

откровено мнение или съобщение за събитията на деня, когато се касаше до нашенски народни работи. Толкозъ повече ставаше интересен вестникътъ съ своята недоизказаностъ, съ премълчаването и недомълвкитѣ си. Въ всѣко загатване се виждаше нѣщо, което подсещаше за хубаво, добро, за обждването на нѣкои надежди въ смисълъ на преобразование или даже освобождение.

Идеята за освобождението на България отъ Русия се разнасяше години наредъ на дължъ и на ширъ въ всички кѣтове на българското отечество. Тази идея не бѣше натрапена, не бѣше създадена изкуствено, тя бѣше зародена въ народната душа и се предаваше отъ поколѣние на поколѣние. Пѣсни, приказки и пр. популяризираха преданието: то се обръщаше въ единъ „символъ жѣры“. И между носителитѣ и крепителитѣ на тази идея се появи и българскиятъ цариградски вестникъ. Редакторитѣ на „Б. Книжици“, особено на „Право“ и „Напредък“, Кръстевичъ и Бурмовъ, по-късно редакторитѣ на „Македония“—Петко Рачевъ Славейковъ, Иванъ Найденовъ, се представляваха отъ противници гърци и даже нѣкои „наши“ за московски органи. Фар-дю Босфоръ, френски вестникъ, органъ на грѣцкитѣ силлогоси, безъ забикалки посочваше, на българския вестникарь въ Цариградъ като на органъ на московския панславизъмъ, душманинъ на Турция.

Цариградскиятъ вестникарь обаче не се стрѣскаше отъ тѣзи обвинения. А читателътъ му намѣрваше даже нѣщо утешително въ това обвинение. Вестникарьтъ въ Цариградъ вървѣше пеклонно по своя пѣтъ, подвижнически пѣтъ, пѣтъ на високо служене на отечественитѣ интереси, съ средствата на просвѣтителна и освѣтителна работа.

Като казвамъ това, никакъ не искамъ да подценя заслугитѣ на българския революционенъ вестникъ, който се издаваше задъ граница, т. е. вънъ отъ Турция, И той будѣше народното съзнание, и той зовѣше къмъ свѣстяване, приготвяше за борба; но, не може да не се признае, че неговото въздействие не бѣше така широко, не бѣше тѣй непосредствено и не можеше да засѣга дълбоко народнитѣ маси. Единъ революционенъ вестникъ можеше да се пренася въ нашенско съ голѣмъ страхъ, съ голѣма предпазливостъ и даже опасностъ. Не всѣки се наемаше да носи тоя рискъ, поради това, рѣдко бѣше явяването на революционнитѣ издания въ страната. Малцина, съвсемъ малцина бѣха щастливцитѣ, до които можеше да достигне революционенъ листъ. Така че, влиянието бѣше крайно ограничено.

И, както справедливо казва Боянъ Пеневъ (55 стр. Избрани съчинения на П. Р. Славейковъ) — „основното различие между про-